

opportunity to highlight the important and urgent tasks of the educational process, to find out, identify and explain the scientific terms of a possible rapprochement between the expected and desired changes in an object that is investigated. In developing the model focuses not on allocation blocks, and to establish key relations between them. In scientific work modeling as a method of choice because the model helps to understand the nature of the relationship between the structural elements of the phenomenon under research, synthesize and identify the characteristics of the process of formation of creative abilities of younger students. The author explains that the practical value of the model in any pedagogical study determined mainly by its sides adequacy measured object, and by how properly taken into account at the stage of construction of the basic principles of simulation models (clarity, certainty, objectivity) that in many cases as possible and determine the type of model, and its function in pedagogical research.

Key words: modeling method, the model, the purpose of the modeling process, motive, motivation of younger pupils, younger pupils creative abilities, the practical significance of the model, the model formation

УДК 7.012:37.015.31(043.3)

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ХУДОЖНІХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ ТА ОСОБЛИВОСТІ

В. Р КОСЮК, старший викладач кафедри дизайну Класичного приватного університету

Анотація. В статті розглянуті сутність, зміст та особливості процесу розвитку творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів в процесі фахової підготовки. Здійснено порівняння та охарактеризовані відмінності у структури творчих художніх здібностей, які визначають професійну компетентність у дизайнерів і художників.

Ключові слова: творчі художні здібності, процес розвитку, майбутні дизайнери

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сьогодні проблема розвитку творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів дедалі частіше привертає увагу педагогів-дослідників. Професійна діяльність фахівців з дизайну передбачає наявність розвинених творчих художніх здібностей. При цьому варто відзначити, що творчий компонент професіоналізму дизайнера має сформуватися вже під час навчання в умовах ВНЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Творчі здібності (творчі художні здібності) є предметом аналізу багатьох учених, котрі досліджують природу цього феномена. Так, науковою розвідкою та дослідженнями з цього питання займалися О. Завгородня [1], Н. Волков [2], В. Дранков [3], В. Кириєнко [4], Н. Киященко [5], В. Кузін [6], О. Кульчицька [7], А. Мелік-Пашаєв [8] та ін. Вивченню проблем розвитку творчих художніх здібностей студентів – майбутніх дизайнерів присвятили свої праці А. Васильєва [9], С. Євтих [10],

---

© В. Р. Косюк, 2016

Н. Комашко [11], К. Кошенов [12], М. Марченко [13], М. Стась [14]. Аналіз психолого-педагогічної літератури, присвяченої вивченню змісту творчих та творчих художніх здібностей, дозволяє стверджувати, що серед дослідників немає однаковості у розумінні методологічної сутності цього поняття.

Мета статті – проаналізувати сутність, зміст та особливості процесу розвитку творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів в процесі фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Більшість дослідників вважають творчі здібності структурним елементом загальних здібностей, тобто здібностей, які визначають рівень результативності й оригінальності будь-якої розумової діяльності. Разом із тим, у структурі творчих здібностей виділяють спеціальні творчі здібності, які є проявом виняткової обдарованості до певної діяльності у сфері так званих творчих (креативних) професій. Творчими традиційно вважають професії, пов'язані з мистецтвом, культурою та іншими видами творчої діяльності. Так, Є. Климов [15] за принципом ставлення людини до різних об'єктів навколишнього світу зараховує такі професії до типу «людина – художній образ».

Джерела формування відповідних творчих художніх якостей дизайнера належать до системи професійної освіти. Тому успіх у подальшій діяльності та кар'єрі майбутнього дизайнера залежить від правильного вибору спеціалізації, що згодом дасть можливість найбільш повно розкрити творчі художні здібності особистості та сприяти їх розвитку й розквіту.

Зупинимося на детальному розгляді ключового поняття «здібності». Так, «Український педагогічний словник» трактує це поняття як «стійкі індивідуальні психічні властивості людини, які є необхідною внутрішньою умовою її успішної діяльності» [17, с. 135]. Водночас, творчі художні здібності визначаються більшістю науковців як сукупність (ансамбль) множини певних психофізичних властивостей людини, які у своїй функціональній єдності забезпечують здатність до певної творчої діяльності (образотворчої, літературної, музичної тощо) засобами художніх образів (В. Андреев, Н. Лейтес, О. Мелік-Пашаєв, В. Моляко, А. Савенков та ін.).

Але найчастіше поняття «творчі художні здібності» (здібності до художньої творчості, художньо-творчі здібності, образотворчі здібності) застосовують до образотворчої діяльності, тобто діяльності з художнього (образного) відображення навколишнього середовища у наочній, чуттєво сприйнятій формі за допомогою спеціальних образотворчих матеріалів, способів, засобів (композиція, колір, колорит, лінія тощо). Саме з цього погляду ми будемо розглядати поняття «творчі художні здібності» у майбутніх дизайнерів.

А. Мелік-Пашаєв [8, с.14] виділяє три рівні (компоненти) творчих художніх здібностей:

1. Емоційно-ціннісний компонент – емоційно-ціннісне ставлення особистості до світу (цілісне художньо-чуттєве сприймання, художня спостережливність, емоційна вразливість, увага до внутрішнього світу інших, здатність до співпереживання).

2. Креативний компонент – здібності до створення образів (творча уява, художньо-образне та асоціативне мислення).

3. Спеціальний компонент – якості, що сприяють оволодінню засобами певного виду мистецтва (музичного, образотворчого, літературного).

Структура креативного й спеціального компоненту творчих художніх здібностей (спеціальний компонент) у дизайнерів і художників загалом схожі.

Професія дизайнера вимагає, насамперед, розвинених образотворчих здібностей (розвинений окомір, відчуття кольору й симетрії тощо). Так, з метою характеристики спеціальності М. Стась [14, с. 123] навіть використовує термін «художник-дизайнер».

У структурі здібностей до образотворчої діяльності виокремлюють основні (художнє сприйняття, творча уява, творче мислення, зорова пам'ять, емоційність, вольові якості) й допоміжні (сенсомоторні якості, якості зорового аналізатора тощо) властивості [6, с. 292]. Як підкреслює В. Дранкова, «у природі художнього таланту міститься взаємодія загальних і спеціальних здібностей, які моделюють зміст і форму художніх образів на усіх фазах творчості» [3, с. 15].

Дизайнер – це фахівець, який, як і художник, використовує свої художні здібності для вирішення завдань щодо створення комфортного та красивого життєвого середовища. Основні ж відмінності між професіями дизайнера й художника полягають у сфері емоційно-ціннісного компонента здібностей [18]. За допомогою спеціальних матеріалів, способів, засобів художники створюють художні образи в мистецтві.

Натомість дизайнерська діяльність, інтегруючи науково-технічні й гуманітарні знання, спрямована на виконання суто практичних завдань, пов'язаних з впровадженням дизайн – проектів.

Таким чином у дизайнера творчі-художні здібності мають проявлятися у поєднанні з високим рівнем невербального, тобто дієво-практичного інтелекту, притаманного талановитим інженерам і вченим. Таке поєднання яскраво розкрилося в творчій діяльності геніальних Мікеланджело Буанаротті, Альбрехта Дюрера, Антоніо Гауді, а найбільш блискуче – в творчості Леонардо Да Вінчі.

Тож звернемося до визначення учених з приводу того, які ж творчі художні здібності необхідні дизайнеру для професійної діяльності. Н. Комашко зазначає, що суб'єкт дизайн-творчості повинен мати такі особистісні якості: загальні творчі здібності, художньо-творчі здібності, винахідницькі здібності, креативне мислення, володіння методикою творчого пошуку тощо [11]. М. Марченко визначає цілу низку якостей та здібностей особистості які є професійно важливими для здійснення дизайнерської діяльності, серед них провідними компонентами є: образне мислення; просторове розуміння та уява; легкість та широта асоціювання, здібність до трансформації, дивіргентності, реконструкції, концептуалізації; повнота, конкретність, цілісність сприйняття; гнучкість та концентрація уваги, образна пам'ять та ін. При цьому важливим показником рівня розвитку здібностей особистості є продуктивність мислення і творча діяльність студента [13].

К. Кошенов називає такі професійно важливі для дизайнера якості особистості:

- вміння співпрацювати, необхідне для виконання колективних проектів;
- якості, що сприяють створенню та збереженню яскравих образів і розвитку естетичних відчуттів, які проявляються в емоційному ставленні до дійсності (просторове розуміння, наочно-образне мислення, концентрація, переключення, розподіл уваги, наочно-образна пам'ять, спостережливність, уява тощо);
- точність сенсомоторики, художні й технічні здібності, вольові якості, що забезпечують втілення задумів;
- художня культура [12, с. 9].

А. Маркова вважає, що творчість у професійній діяльності може проявити

лише такий спеціаліст, якому подобається обрана професія; який свідомо мотивований до праці; успішно вирішує типові й нестандартні професійні завдання; досягає бажаних суспільством і замовником результатів роботи; використовує нові технології в професійній діяльності; прагне досягнути професійної майстерності; соціально та професійно активний; прагне до пошуку резервів розв'язання проблем у межах професії; гордиться досягненнями в професійній діяльності; відданий обраній професії, підтримує її честь та гідність; вдосконалює професійно важливі якості особистості; має високу культуру професійної самоосвіти; збагачує професійні досягнення за рахунок творчого внеску [19].

М. Стась необхідним структурним компонентом художньо-творчої роботи майбутніх художників-дизайнерів вважає оригінальність та відхід від шаблону. На його думку, «вони виражають ступінь несхожості, нестандартності, несподіваності очікуваного результату [14, с. 124]. Основним мірилом визначення стану сформованості творчих здібностей майбутніх художників-дизайнерів, на його думку, є діяльнісно-творчий критерій (зв'язок інтуїтивних процесів з нешаблонним розв'язанням нових завдань), що характеризується такими показниками: здатність до імпровізаційної діяльності, міра розвиненості інтуїтивного пошуку, наявність потенціалу натхнення у вирішенні нешаблонних завдань [14, с. 122].

Погоджуючись з думками наведених авторів щодо компонентів професійно важливих для дизайнера якостей особистості, вважаємо за доцільне звернути увагу на таке. Загальновідомою є класифікація рівня розвитку здібностей за градацією: «обдарованість – талант – геній». Основною проблемою такої класифікації є відсутність визначених критеріїв оцінювання.

Щодо цього австралійський учений Г. Карн та англійський науковець М. Кертон розподілили всіх творчих людей на такі типи:

- «новатори» – люди, які завжди висувають ідеї, що передбачають радикальні зміни;

- «адаптери» – тип людей, які більш схильні вдосконалювати й поліпшувати використовувані методи, дотримуючись загальноприйнятих поглядів [20].

Звісно, схильності людини до певного виду діяльності може прокидатися вже в дитинстві. Разом з тим, неможливо заздалегідь передбачити майбутнє творчої людини, тобто ким він буде в очах сучасників та нащадків, – «новатором» чи «адаптером», просто талановитим чи геніальним. В історії людства є безліч свідчень про те, коли по-справжньому видатну людину не вважали в дитинстві чи навіть у дорослому віці достатньо обдарованою та перспективною. Добре відомий приклад – автор загальної та спеціальної теорії відносності Альберт Ейнштейн. У дитинстві та юнацтві його не вважали здібним до математики. Сам він мріяв стати художником. Не здібним до малювання в юнацтві вважали Ван Гога [21, с. 10–11]. Відомий музикант Андрій Макаревич за освітою архітектор, але найбільшого успіху досягнув як виконавець власних пісень. Легенда французького кінематографа актор Жан Марє починав як перспективний художник, у нього навіть було декілька успішних персональних виставок, проте він обрав інший творчий шлях. Заможний адвокат Поль Гоген у вільний час писав натюрморти як amator. З часом він залишив вигідну професію й решту життя провів у скруті, злиднях та пошуках власного творчого шляху. Врешті-решт, Гоген став найвидатнішим представником постімпресіонізму, визнаним у всьому світі. Всі ці приклади засвідчують потребу в обережному ставленні до оцінювання творчих художніх здібностей студентів

за результатами виконання навчальних завдань.

Переїдемо до розгляду рівнів розвитку творчих здібностей, зокрема до репродуктивного й творчого. Людина, яка знаходиться на репродуктивному рівні розвитку здібностей, виявляє високі вміння засвоювати знання, оволодівати діяльністю та виконувати її відповідно до запропонованого зразка. На творчому рівні розвитку здібностей людина створює щось нове, оригінальне. Зазначені рівні розвитку здібностей не слід вважати незмінними, оскільки кожна репродуктивна діяльність містить елементи творчості, відповідно, творча діяльність включає репродуктивну, без якої вона не може відбуватися [22].

Зважаючи на сказане вище, ключовим показником наявності та розвитку творчих художніх здібностей майбутнього дизайнера є, на нашу думку, не просто високоякісне виконання навчальних завдань під контролем педагога, а й послідовні самостійні дії учня на шляху професійного саморозвитку. Майбутній фахівець сам має наполегливо прагнути до здобуття практичного досвіду в розв'язанні складних професійних проблем та без спонукань з боку педагогів чи оточуючих брати активну участь у дизайн-проектах, виставках, творчих курсах.

Високий рівень здорової самокритичності, готовність сприймати можливу невдачу, «тримати удар», терпіти скруту заради мети, а також здатність виявляти волю й емоційні зусилля для самовдосконалення, визнання та виправлення власних помилок; працездатність, емоційна стійкість та емпатія до інших людей не менш важливі, ніж образотворча обдарованість та розвинені знання, вміння, навички.

Важко переоцінити важливість названих вище рис характеру для формування професійної компетенції майбутнього дизайнера. Так, О. Кульчицька бібліографічним методом провела аналіз художньої обдарованості творчих особистостей. На її думку, талановиті люди вирізняються своїми психологічними якостями, зокрема наполегливістю, працездатністю, одержимістю, буремним духом, схильністю до ризику, інтуїцією, самоповагою. Натомість Д. Ландрам вважає, що в талановитій людині найбільш розвинутою є одна провідна якість, яка й забезпечує їй успіх, хоча одночасно їй можуть бути притаманні інші якості [7, с. 285]. До речі, Ван Гог, усвідомлюючи початковий низький рівень власних професійних вмінь та не визнаючи себе особливо талановитим, покладався на працю, терпіння, самонавчання. До кінця життя Ван Гог любив нагадувати, що символом святого Луки, покровителя художників, є витривалий віл. Він алегорично порівнював розвиток художнього таланту з вирощуванням пшениці [21, с. 17].

О. Кульчицька також відзначає, що нерідко художня обдарованість вдало поєднується з талантом підприємця, але підприємницька діяльність у такому випадку не самоціль чи пристрасть, а засіб стати незалежним митцем, дати простір для втілення творчих задумів, досягнення високої мети [7, с. 292].

Митцями з розвиненим підприємницьким талантом були Волт Дисней, Сальвадор Далі, Пабло Пікасо, Пітер Паульс Рубенс, Густав Клімт, Ле Карбюзьє та ін. При цьому така підприємницька діяльність, що зараз здобула назву креативного бізнесу, потребує створення робочої групи та організації процесу виробництва творів мистецтва.

Спеціальні дослідження розвитку професійності довели, що творчий компонент професіоналізму фахівця, в тому числі й дизайнера, характеризується його практичною готовністю до трудової діяльності, яка розкривається завдяки багаторівневому та варіативному характеру професійних умінь, а творча

ініціатива в роботі виявляється на засадах сталого засвоєння системи необхідних професійних знань та навичок [12, 19, 23].

Слушною є думка О. Музики, яка відзначає, що обдаровані люди мають високий, але не рівномірний розвиток окремих компонентів здібностей. Складність структури більшості здібностей визначає індивідуальний стиль діяльності кожної особистості, який викристалізовується в процесі взаємодії мисленневих стратегій людини й характеристик діяльності. Особистість не в змозі проконтролювати правильність розвитку кожного компонента діяльності, але може з успіхом створювати умови для того, щоб діяльність була ефективною [7, с. 40].

Переходячи до розгляду структури творчих художніх здібностей, наведемо думку Ю. Аксенова та М. Левидова про те, що універсально обдарованих художників дуже мало, найчастіше «обдаровані колористи менш здатні до рисунку, та, навпаки, багато хто сильно, сміливо та впевнено рисують, але відчують незрозумілий страх перед кольором та фарбами» [24, с. 21]. Видатний російський педагог П.П. Чистяков, який виховав цілу плеяду знаних митців, відзначав, що повноцінно сформована художня обдарованість фахівця складається з розвинутих рівною мірою рисунка, колориту й композиції. При цьому він зауважив, що за тривалий період викладання виявив таку всебічну обдарованість тільки у В. Серова.

Італійській історик мистецтва XVI століття Джорджо Вазарі [25] виступав з критикою щодо неповного, на його думку, таланту (майстерності) Леонардо Да Вінчі та Рафаеля.

Звісно, наведені оцінки щодо художньої обдарованості всесвітньо визаних живописців мають суб'єктивний характер. Свого часу сучасники не розуміли творів та не вважали обдарованими ні М. Шагала ні Н. Піросмані. Архітектурного генія Антоніо Гауді по-справжньому оцінили лише через п'ятдесят років після його смерті.

Отже, на нашу думку, викладачу не варто фокусуватися на оцінюванні наявного ступеню прояву загальної художньої обдарованості студента. Під час навчання педагогу потрібно вивчати індивідуальні особливості структури професійно важливих компонентів творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів та допомагати визначатися з напрямком майбутньої спеціалізації в професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Творчі художні здібності майбутніх дизайнерів – це професійно важливі якості, що виявляються під час навчання образотворчій діяльності шляхом художньої (образної) рефлексії. Актуальними напрямками подальшої розробки є вивчення процесу розкриття творчих художніх здібностей, багаторівневого та варіативного характеру розвитку компонентів професійної компетенції кожного студента.

Література

1. Завгородня О.В. Дослідження ціннісної сфери художньо обдарованих студентів [Текст] / О. В. Завгородня // Практична психологія та соціальна робота. - 2007. - № 12. - С. 76-80.
2. Волков И.Ф. Творческие методы и художественные системы. – 2-е изд., испр. и доп. [Текст] / И.Ф. Волков. – М.: Искусство, 1989. – 250 с.
3. Дранков В.Л. О природе художественного таланта : автореф. дисс. на соиск.уч.степени докт. психолог. наук : 19.00.01. / Дранков Владимир Львович. – Л. : ЛГИК, 1973. – 39 с.

4. Киреенко В.И. Психология способностей к изобразительной деятельности [Текст] / В.И. Киреенко. – М. : АН РСФСР, 1959. – 304 с.
5. Киященко Н.И. Искусство и духовный мир человека [Текст] / Н.И. Киященко, Н.Л. Лейзеров. – М. : Знание, 1983. – 63 с.
6. Кузин В.С. Психологическая характеристика художественных способностей [Текст] / В.С. Кузик // Психология. – М., 1997. – С. 291–301.
7. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень [Текст] / за ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики / О.І. Кульчицька. – Житомир : Вид-во Рута, 2006. – 320 с.
8. Мелик-Пашаев А.А. Педагогика искусства и творческие способности [Текст] / А.А. Мелик-Пашаев. – М. : Знание, 1981. – 96 с.
9. Васильева А.Ю. Педагогические условия формирования дизайнерских умений будущих педагогов дизайна/А.Ю.Васильева // Электронное научное издание (научно-педагогический интернет-журнал). [Электронный ресурс]. – Режим доступа :// <http://emissia.org/offline/2011/1673.htm>
10. Евтых С.Ш. Развитие творческих способностей будущих дизайнеров средствами формальной композиции/ С.Ш.Евтых// Вестник ОГУ. – 2005. - № 6. – С.60-63. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : // http://vestnik.osu.ru/2005_9_1/7.pdf.
11. Комашко Н.В. Формування творчої складової професійної діяльності майбутніх дизайнерів / Н. В. Комашко // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. - 2009. - Вип. 142. - С. 58-60.
12. Кошенов К.С. Дизайн как средство развития профессиональных умений студентов художественно-графических факультетов педагогических вузов: автореф. дисс. на соиск. уч. степени канд. педагог. наук. – Москва, 2007. – 24 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/dizain-kak-sredstvo-razvitiya-professionalnykh-umenii-studentov-khudozhestvenno-graficheskik>
13. Марченко М.Н. Развитие способностей к дизайнерской деятельности : на материале обучения студентов художественно-графического факультета технической и компьютерной графике : автореф. дисс. на соиск. уч. степени докт. педагог. наук. – Кубанский гос. ун-т. – Краснодар, 2002.
14. Стась М.І. Вивчення стану сформованості творчих здібностей майбутніх художників-дизайнерів/ М.І. Стась // Вісник ХДАДМ. – 2008. - № 11. – С. 120-125
15. Климов Е. А. Некоторые психологические принципы подготовки молодежи к труду и выбору профессии/ Е.А.Климов // Вопросы психологии. – 1985. – №4. – 24 с.
16. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика : монографія / Л.М. Масол. – К. : Промінь, 2006. – 432 с.
17. Гончаренко С.О. Український педагогічний словник / С.О. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
18. Косюк Сутність і структура творчих художніх здібностей майбутніх дизайнерів Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 3 грудня 2014 року : у 4 ч. – Суми : видавничо-вирбничо підприємство «Мрія», С.77-80.
19. Маркова А.К. Психология профессионализма. – М. : Наука, 1978. – 128 с.
20. Тюріна Т.Г. Феномен інтуїції. – Вид. друге, пер. й доп. – Книга для педагогів, психологів, філософів. – Львів : СПОЛОМ, 2005. – 120 с.
21. Дмитриева Н.А. Винсент Ван Гог. Очерк жизни и творчества. – М : Детская литература, 1975. – 166 с.

22. Винославська О.В. Психологія: навч. посібник. – Київ : ІНКООС, 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part4/4501.htm
23. Митина Л. М. Психология развития конкурентоспособной личности. – М., 2002. – 400 с.
24. Аксенов Ю., Левидова М. Цвет и линия. – 2-е исп. и доп. изд. – М. : Советский художник, 1986. – 326 с.
25. Вазари Дж. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих / Редакция и вступ. статьи А. Дживелегова, А. Эфроса. – 2-е изд. – М. : Изобраз. искусство, 1995. – 480 с.

REFERENCES

1. Zavgorodnya, O.V. (2007). Doslidzhennya tsinnisnoyi sphony khudozhn'o obdarovanykh studentiv. *Praktychna psykholohiya ta sotsial'na robota*, 12, 76-80.
2. Volkov, I.F. (1989). *Tvorcheskiye metody i hudozhestvennyye sistemy* (2nd ed.). Moscow: Iscusstvo.
3. Drankov, V.L. (1973). O prirode hudozhestvennogo nachala (Abstract of doctoral thesis in psychology).
4. Kireenko, V.I. (1959). *Psykholohiya sposobnostyey k izobrazitel'noy deyatel'nosti*. Moscow: AN RSFSR.
5. Kiyashchenko, N.I. (1983). *Iscusstvo i duhovny mir cheloveka*. Moscow: Znanie.
6. Kuzin, V.S. (1997). *Psihologicheskaya harakteristika hudozhestvennykh sposobnostey*. *Psihologiya*, 291-301.
7. Molyako V.O., Muzyka O.L. (Eds.) (2006). *Zdibnosti, tvorchist', obdarovanist': teoriya, metody, rezultaty doslidzhen'*. Zhytomyr: Ruta.
8. Melik-Pashayev, A.A. (1981). *Pedagogika iskusstva i tvorcheskiye sposobnosti*. Moscow: Znanie.
9. Vasil'yeva, A.Ju. (2011) *Pedagogicheskiye usloviya formirovaniya dizaynerskikh umeniy budushchih pedagogov dizayna*. Retrieved from <http://emissia.org/offline/2011/1673.htm>
10. Evtyh, S.Sh. (2005). *Formirovaniye tvorcheskikh sposobnostey budushchih dizaynerov sredstvami formal'noy kompozitsii*. *Vestnik OGU*, 6, 60-63.
11. Komashko, N.V. (2009). *Formuvannya tvorchoyi skladovoyi profesiynoy diyal'nosti maybutnikh dyzayneriv*. *Visnyk Cherkas'koho Universytetu, Pedahohichny nauky*, 142, 58-60.
12. Koshenov, K.S. (2007). *Dizayn kak sredstvo razvitiya professional'nykh umeniy studentov hudozhestvenno-graficheskikh fakultetov pedagogicheskikh vuzov*. (Abstract of candidate thesis in pedagogy). Retrieved from <http://www.dissercat.com/content/dizain-kak-sredstvo-razvitiya-professionalnykh-umenii-studentov-khudozhestvenno-graficheskik>
13. Marchenko, M.N. (2002). *Razvitiye sposobnostey k dizaynerskoy deyatel'nosti na materiale obucheniya studentov hudozhestvenno-graficheskogo fakul'teta tehnic'eskoy i komp'yutenoy grafike*. (Abstract of doctoral thesis in pedagogy). Retrieved from: <http://www.dissercat.com/content/razvitie-sposobnostei-k-dizainerskoi-deyatelnosti-na-materiale-obucheniya-studentov-khudozhe#ixzz3OLjiueeK>
14. Stas', M.I. (2008). *Vyvchennya stanu sformovanosti tvorchykh zdibnostey maybutnikh khudozhnykiv-dyzayneriv*. *Visnyk HDADM*, 11, 120-125.
15. Klimov, E.A. (1985). *Nekotorye psikhologicheskiye printsypy podgotovki molod'yozy k trudu i vyboru professii*. *Voprosy psikhologii*, 4, 24.
16. Masol, L.M. (2006). *Zagal'na mystets'ka osvita: teoriya i praktyka*. Kyiv: Promin'.
17. Honcharenko, S.O. (1997). *Ukrayins'ky pedahohichny slovnyk*. Kyiv: Lybid'.
18. Kosyuk, V.R. (2014). *Sutnist' i struktura tvorchykh khudozhnykh zdibnostey*

- maybutnikh dizayneriv. Osvitni innovatsiyi: filosofiya, psykhologiya, pedahohika, 77–80.
19. Markova, A.K. (1978). Psikhologiya professionalism. Moscow: Nauka.
  20. Tyurina, T.G. (2005). Fenomen intuitsii. (2nd ed.) Lviv: SPOLOM.
  21. Dmitrieva, N.A. (1975). Vincent Van Gogh. Ocherk zhyzni i tvorchestva. Moscow: Detskaya literatura.
  22. Vynoslavs'ka, O.V. (2005). Psykhologiya. Retrieved from http://ebk.net.ua/Book/psychology/vinoslavska_psihologiya/part4/4501.htm
  23. Mitina, L.M. (2002). Psihologiya razvitiya konkurentnosposobnoy lichnosti. Moscow: MPSI.
  24. Aksenov Yu., Levidova M. (1986). Tsvet i liniya. (2nd ed.) Moscow: Sovetsky hudozhnik.
  25. Vasari G. (1995). Zhysneopisaniye naibolee znamenityh zhyvopistsev, vayateley i zodchih. (2nd ed.). Moscow: Izobrazitel'noye iskusstvo.

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ДИЗАЙНЕРОВ: СУЩНОСТЬ, СОДЕРЖАНИЕ И ОСОБЕННОСТИ

**В.Р.КОСЮК, старший преподаватель кафедры дизайна Классического
приватного университета**

***Аннотация.** В статье рассмотрены сущность, содержание и особенности процесса творческих художественных способностей будущих дизайнеров в процессе профессиональной подготовки. Проведено сравнение и дана характеристика отличиям в структуре творческих художественных способностей, которые определяют профессиональную компетентность у дизайнеров и художников.*

***Ключевые слова:** творческие художественные способности, процесс развития, будущие дизайнеры*

DEVELOPMENT OF CREATIVE ARTISTIC ABILITIES OF FUTURE DESIGNERS: ESSENCE, SUBJECT MATTER AND SPECIFICS

**V. KOSYUK, the senior lecturer department of design, Classic
private university**

***Summary.** The article describes subject matter and peculiarities of the development of creative artistic abilities of future designers are considered in this article. The differences in the structure of the creative artistic abilities that determine the professional competence of designers and artists are compared and specified.*

***Key words:** creative artistic abilities, process of development, future designers*

УДК 159:004:378.14

ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДґРУНТЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ВНЗ

**І. А. МАРТИНЮК, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи та психології
Національного університету біоресурсів і природокористування
України**

© І. А. Мартинюк, 2016